

Prof. Joseph E. Stiglitz

Ekonomide Nobel ödülü bulunan Joseph E. Stiglitz, Columbia Üniversitesi'nde Profesör ve Roosevelt Enstitüsü'nde Baş Ekonomisttir. En son çıkan kitabı: The Euro: How a Common Currency Threatens the Future of Europe.

Trump ve iklim değişikliği hakkındaki gerçekler

Trump yönetimindeki Amerika, dünya lideri olmaktan çıktı ve alay konusu oldu. Ama Trump'ın eylemlerinin sonuçları gülünecek şeyler değil. Eğer ABD, dünyayı kirletmeye aynı hızda devam ederse dünyanın geri kalanına çok ciddi maliyetleri olacak.

Başkan Donald Trump'ın liderliğinde ABD, 1 Haziran'da Paris İklim Anlaşması'ndan çekilerek serseri devlet olma yolunda bir büyük adım daha attı. Trump, 2012'de de 'Küresel ısınma kavramını Çinlilerin ABD'nin üretimde rekabetçi olmaması için uydurulduğu' ifadeleriyle belirttiği komplo teorisine yıllardır izin veriyor. Ama Trump'ın ABD'yi Paris Anlaşması'ndan geri çekmesinin sebebi bu değildi. Geri çekilmenin nedeni daha ziyade Trump'ın iddiasına göre anlaşmanın ABD için kötü olması ve üstü kapalı şekilde ABD aleyhinde olmasıydı.

Adalet de güzellik gibi bakan gözde olsa da Trump'ın iddiasını doğrulamak zor. Aksine Paris Anlaşması, Amerika için çok iyi ve diğerlerine adaletsiz yükler bindirmeye devam eden ABD'nin ta kendisi...

Günümüze kadar gelen zamana bakıldığında ABD atmosferde artan sera gazı konsantrasyonuna en büyük oranlarda katkıda bulunan ülke ve kişi başına düşen en fazla karbondioksit emisyonu üreten ülke. 2013 verilerine göre Çin'in iki katından fazla ve Avrupa'nın 2.5 katından fazla karbondioksit emisyonu gerçekleştiriyor. Yüksek geliriyle ABD, düşük gelirli Afrika ülkeleri bir yana, Hindistan ve Çin gibi fakir ülkelere göre iklim değişikliğine yönelik uygulamaları çok daha kolay uygulayabilecek bir konumda.

Riskleri görmezden geliyor

Aslına bakarsanız Trump'ın muhakemesindeki en büyük yanlış iklim değişikliğiyle mücadelenin ABD'yi zayıflatmayacağı aksine güçlendireceği. Trump geç-

ABD'nin büyük bir bölümü, ekonomik açıdan en dinamik bölgeler de dahil, Trump'ın söylediklerine tepkisiz kalmadı. Çok sayıda eyalet ve şirket verdikleri sözleri tutmaya devam edeceklerini, hatta ABD'nin yanlışlarını kapatabilmek için daha fazlasını da yapacaklarını duyurdu.

mişe, harika olmayan bir geçmişe doğru bakıyor. Kömür madeni işlerini tekrar yaratacağını vadetmesi (ki şu an 51 bin kişi ile ülkenin tarım dışı istihdamının %0.04'ünden bile azını oluşturuyor) sektördeki zorlu şartları ve sağlık risklerini görmezden geliyor ki kömür üretimi tekrar canlanırsa sektördeki istihdamı azaltacak teknolojik gelişmelerden bahsetmiyorum bile.

Aslında kömür sektöründe kaybolan istihdamdan çok daha fazlası yaratılıyor güneş panelleri kurulumu alanında. Daha genel söyleyecek olursak, yeşil ekonomiye geçmek bugün ABD'nin gelirini artırır ve gelecekteki ekonomik büyümeyi yükseltir. Birçok konuda olduğu gibi Trump bu konuda da geçmişe takılıp kalmış durumda.

Trump'ın Paris Anlaşması'ndan çekilme kararından sadece birkaç hafta önce, benim de Nicholas Stern ile birlikte eş başkanlığını yaptığım, küresel Karbon Vergileri Üst Düzey Komisyonu yeşil ekonomiye geçişin potansiyeline dikkat çekti. Komisyonun Mayıs sonunda yayımladığı raporu karbondioksit emisyonlarını azaltmanın daha da güçlü bir ekonomiyle sonuçlanacağını savunuyor.

Karbon fiyatlarının etkisi

Mantık çok basit. Küresel ekonomiyi bugün geri çeken en önemli sorun yetersiz toplam talep. Aynı zamanda birçok ülkede hükümetler gelir sıkıntısıyla karşı karşıya. Ama karbondioksit emisyonlarını azaltmak için ceza (vergi) uygulayarak bu iki sorunu eş zamanlı şekilde çözebiliriz. Kötü şeyleri vergilendirmek iyi şeyleri vergilendirmekten her zaman daha güzeldir. Karbondioksiti vergilendirdiğinizde şirketler ve hane halkları dünyanın geleceğini iyileştirme konusuna teşvik edilmiş olur. Ayrıca bu vergi şirketlere dinamik bir rekabet avantajı sağlayarak enerji kullanımlarını ve emisyonlarını azaltmak için inovasyona da teşvik eder.

Komisyon, Paris İklim Anlaşması'nda konulan hedeflere ulaşmak için gerekli karbon fiyatı seviyesini inceledi. Şu anda Avrupa'dakinden çok daha yüksek bir meblağ fakat yine de ödenebilir bir seviye. Komis-

yon üyeleri uygun karbon fiyatının ülkeden ülkeye değişiklik gösterebileceğine dikkat çekti. Özellikle de kömür gibi yakıtlarla gerçekleşen elektrik üretimini kısıtlamak gibi daha iyi düzenlemelerin vergi sisteminde alacakları yükü azaltması gerektiğine dikkat çekildi.

İlginç bir şekilde İsveç bizim raporumuzda tartışılan orandan çok daha yüksek oranda bir karbon vergisi uygulamaya başladı bile. Ve İsveçliler ABD'deki emisyon seviyelerine gelmeden güçlü büyümelerini korumaya devam ediyor.

Trump, alay konusu oldu

Trump yönetimindeki Amerika dünya lideri olmaktan çıktı ve alay konusu oldu. Trump'ın Paris Anlaşması'ndan çekilme kararının ardından Roma belediye konağına kocaman bir pankart asıldı: "Önce Gezegen". Benzer şekilde Fransa'nın yeni cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Trump'ın kampanya sloganını tiye alarak "Gezegeniimizi Tekrar Harika Yapalım" ifadelerini kullandı.

Ama Trump'ın eylemlerinin sonuçları gülünecek şeyler değil. Eğer ABD dünyayı kirletmeye aynı hızda devam ederse, dünyanın geri kalanına çok ciddi maliyetleri olacak. Çok daha fakir ülkeler de dahil. Amerika'nın umursamazlığından dolayı zarar görenler kızmakta haklı.

Neyse ki ABD'nin büyük bir bölümü, ekonomik açıdan en dinamik bölgeler de dahil, Trump'ın söylediklerine tepkisiz kalmadı. Çok sayıda eyalet ve şirket verdikleri sözleri tutmaya devam edeceklerini hatta ABD'nin kalan kısımlarındaki yanlışları kapatabilmek için daha fazlasını da yapacaklarını duyurdu.

Bu arada dünyanın kendini serseri devletlere karşı koruması gerekiyor. İklim değişikliği gezegen için varoluşsal bir tehdit oluşturuyor ki bu da Kuzey Kore'nin nükleer hırslarından daha az vahim denemez. İki durumda da dünya şu kaçınılmaz sorudan kaçamaz. Gezegeniimizi korumakta üzerine düşeni yapmayı reddeden ülkelere ne yapmak gerekir?